

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Крутий Ю.М.

аспірант,

Дрогобицький державний педагогічний університет

ДІАЛОГ У ФІЛОСОФСЬКІЙ СПАДЩИНІ АНТИЧНОСТІ

Діалог – інформативна і екзистенціальна взаємодія між комунікативними сторонами. Він може трактуватися або як вибір сторонами спільного курсу взаємодії, або як раціоналізований діалог, коли подія зустрічі переглядається виходячи з отриманого результату.

Сутність спілкування, діалогу зводиться до його конститутивної ролі в пізнанні й самопізнанні: у діалозі відбувається не обмін готовими, раніше створеними внутрішніми смислами, а залучення до процесу спільного творення нового спільного змісту, що змінить і учасників процесу, і їхній світогляд

Античність є джерелом філософського діалогу в західноєвропейській традиції. Саме тут діалог слугував методом знаходження істини за допомогою певним чином сформульованих питань і послідовного пошуку відповідей на них, а також започатковується «внутрішній» вид діалогу.

Справжній філософський характер діалог отримав завдяки Сократу, тому що саме він є відображенням живої філософії – як образу життя і суті життєвої долі. Філософ у своїх діалогах відкривав співрозмовникам нове усвідомлення світу й самого себе. Сократ свідомо й наочно давав співрозмовникам відчуття як у комунікації народжується істина. У своїх діалогах він намагався пізнати

- самого себе;
- чужу думку;
- божества;
- добротність.

Відомий дослідник античності А. Лосєв у своїх працях зауважує, що Сократ разом з софістами відкрив нову епоху історії античної філософії, звернувся до проблеми людини, а зокрема проблеми розуму, відкинувши космологію та натурфілософію. В той час, як зауважує професор, це була філософська революція, а будь-яка революція вимагає героїв та жертв. Таким героєм та жертвою виявився Сократ. Отже, прагнення аналізувати традиційні людські поняття, прагнення зберегти все найкраще і знищити все гірше в них викликало хвилювання та підозри в сучасників. Саме тому що він виявився новатором, тим хто не побоявся змінити свої погляди та зумів їх відстояти, за це і почали звинувачувати Сократа в безбожності, розбещенні молоді, в «підриві» існуючого державного устрою. Але сила духу Сократа, який не відмовлявся від своїх тверджень та поглядів, викликала у Платона величезне захоплення, ось чому Сократ назавжди залишився для нього живим символом самої філософії. Образ цього мислителя зображує Платон в «Апології» та «Критон або про належне». Ці дві праці зображують нам різні уявлення про самого Сократа. В «Апології» він виступає перед судом з усвідомлення достоїнства, та в деякій мірі високо мірністю. А платонівський «Критон» змальовує нам такого Сократа, котрий вже

змирився з законами і прагне їм підкоритись, навіть якщо їх використовують неправильно. Отже, це два різні зображення однієї особистості, проте перша – це реальність, а друга – лише міф.

Діалоги «Бенкет» та «Федр» настільки сповнені різного роду риторичним, літературним, філософським та художнім змістом, що їх ретельний аналіз вимагає більшого розглядання. Як зауважує А. Лосєв, абстрактна логіка захована в зрілого Платона під покровом міфолого-поетичних і символічних образів.

Аналіз діалогів Платона дозволяє виявити характеристики, що відображають сутність діалогу [10, с. 55]:

- єдина для учасників мета – пізнання істини, одержання нового знання щодо предмета обговорення;
- умови успішності – рівність партнерів (спілкування на основі суб'єктивної взаємодії);
- емоційна включеність тих, хто спілкується взаємопроникнення та взаєморозуміння особистісних смислів суб'єктів діалогу, співтворчість;
- результат – перетворення особистих точок зору взаємодіючих суб'єктів й отримання нового знання, відкриття нових сенсів.

Платон уважав живу бесіду витокком мудрості, а поганого співрозмовника порівнював із німими книгами, які не вміють «відповідати на запитання» і «не в змозі ні відповісти ні запитати».

З цих ознак можна зробити висновок про те, що у діалозі знаходять відображення принципи, що зумовлюють гуманістичний характер спілкування.

Отже, античний тип діалогічності народився і розвивався під впливом таких визначальних для тієї доби категорій, як «космос», «хаос» і «гармонія».

Райхерт К.В.

кандидат философских наук, доцент,

Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

ОТ «ALLGEMEINE SYSTEMLEHRE»

К «ALLGEMEINE SYSTEMTHEORIE» Л. ФОН БЕРТАЛАНФИ

Автором термина «общая теория систем» по праву считается австро-американский философ и биолог Людвиг фон Берталанфи (1901-1972). Между тем, история этого термина в рамках истории развития идей самого Берталанфи не так проста.

Первоначально Л. фон Берталанфи использовал термин «allgemeine Systemlehre», который буквально можно перевести на русский язык, как «Всеобщее учение о системе». Впервые словосочетание «allgemeine Systemlehre» прозвучало на философском семинаре, организованном Чарльзом Уильямом Моррисом в Чикагском университете в конце 1937 года [1, с. 68]. Однако сам проект Всеобщего учения о системе был изложен в 1940-е годы в двух работах: «Zu einer allgemeinen Systemlehre» («К всеобщему учению о системе», 1945) [5-6] и «Vom Sinn und der Einheit der Naturwissenschaften. Aus einem Vortrag von Prof. Dr. Ludwig von Bertalanffy» («О значении и единстве естественной науки. Из лекции профессора доктора Людвиг фон Берталанфи»,